

Plši jsou malí až středně velcí hlodavci, typický pro všechny čtyři druhy je chlupatý ocas. Plch velký je jak napovídá jeho jméno největší z našich plchů, je velký skoro jako veverka.

Sedmispáči plši

Máte tyto vzácné noční „veverky“ na zahradě?

Možná, že jste se s těmito roztomilými savci již setkali u vás na zahradě nebo na chatě, anebo je tam máte, ale díky jejich skrytému způsobu života o tom ani nevíte. Lidé plchy někdy považují za noční veverky, které připomínají svým huňatým ocasem a pohybem ve větvích. O veverky se ale nejedná.

Plch velký je velmi nenápadně zbarvený: svrchní strana stříbrně lesklá, šedo-hnědá, spodní strana bílá, ostře oddělena. Uši jsou malé, kulaté a má velké tmavě lemované oči. Ocas je výrazně huňatý.

U nás žijí celkem čtyři druhy: plch velký, plšík lískový, plch lesní a plch zahradní. První dva jsou nejběžnější.

Plch velký – náš největší plch – se nejčastěji vyskytuje ve starších a rozsáhlejších listnatých lesích, nejpočetnější je v bučinách a doubravách. Rád se stěhuje do různých zahradních domků, chatek anebo i ptačích budek. Málo známým faktem je, že večer po setmění se ozývají charakteristickým voláním (nahrávku typického nočního volání plcha velkého si můžete vyslechnout na <http://www.riz.cz/erhie>).

Plšík lískový je naopak nejmenší ze všech čtyř druhů a vyhledává zejména mlaziny, hustě zarostlé okraje listnatých lesů nebo remízky navazující na větší lesy. Rád se nastěhuje i do ptačích budek, ale jeho přirozená kulovitá hnízda můžeme najít i v hustých živých plotech, které jsou v blízkosti lesa. Plch lesní je výskytem omezen na severozápadní část republiky a plch zahradní se zase vyskytuje na několika málo lokalitách zejména v západních Čechách. Bezpečným rozlišovacím znakem těchto dvou druhů je černý pruh přes oko.

Všichni naši plši jsou noční savci, kteří přes den rádi zalezou odpočívát do nějaké skrýše. Jsou vynikající lezci a převážnou část svého nočního života tráví v korunách stromů. Na konci léta se ukládají k zimnímu spánku a probouzejí se až na jaře. V extrémním případě, jako je

Plch zahradní je středně velký, 11–12 cm. Z našich plchů má nejnapadnější zbarvení: Základní barva hřbetu a hlavy je šedohnědá až hnědočervená, spodní strana těla bývá naopak čistě bílá a je ostře ohraničená.

Trojbarevný ocas je pokrytý krátkou tmavohnědou srstí, není tak huňatý jako ocas plcha velkého či lesního a je zakončený černobílou štětičkou prodloužených chlupů. Po stranách hlavy se táhne od oka výrazný tmavý pruh, zasahující až ke krku. Oči a zejména ušní boltce jsou poměrně velké.

Plíšek lískový je nejmenší zástupce plchů, dorůstá jen 6–9 cm a sváhou pouze kolem 16 g vlastně vypadá jako malá myška schlupatým ocasem. Jeho zbarvení je jednotvárné: srst má rezavě okrovou, břicho mírně světlejší. Ocas je dlouhý a huňatý.

tomu u plcha velkého, mohou někteří jedinci prospat až deset měsíců v roce. Ne nadarmo se jim lidově říká „sedmispáči“. Koncem července a v průběhu srpna mají plši velcí v dutinách stromů, v ptáčích budkách nebo na půdách jeden vrh o průměrném počtu 6–7 mláďat. Samice odstavují mladé po měsíci kojení a samy potom velice rychle nabírají na váze. V době před ulehnutím k zimnímu spánku mají dospělí jedinci kolem 200–250 gramů, což je dvojnásobek oproti tomu, s jakou váhou se probouzejí na jaře. Právě na podzim jsou

plši tak vykrmení, až to někdy na pozorovatele působí legračně. Již staří Římané věděli o tomto podzimním váhovém přírůstku a s oblibou si připravovali jídla z plchů. Dokonce využívali výhod plší hibernace a skladovali si ve studených sklepech, ve speciálních hliněných nádobách, zimující plchy. Takto měli k dispozici čerstvé maso po dobu několika měsíců. Dodnes tradice lovení plchů trvá např. ve Slovinsku nebo Chorvatsku, kde se dosud jedná o běžné a hojné druhy. U nás patří plši mezi ohrožené druhy živočichů a jsou proto zákonem chráněni (patří mezi tzv. zvláště chráněné druhy). Je zakázáno je zabíjet nebo rušit.

Nejčastěji se v zahradních domcích, chatách nebo budkách pro ptáky střetneme s plchem velkým a to právě v létě – plši velcí se totiž rádi stěhují do zahrad poblíž listnatých lesů. Různé zahradní domečky a chatky pro ně představují luxusní bydlení v porovnání se stísněnými podmínkami v přirozených dutinách stromů. Mezi škody, které nám mohou způsobit, patří nejčastěji rozhrzení izolace nebo překousání části dřevěného nábytku, ale není výjimkou, že se pustí i do různých plastových obalů. Plši totiž patří mezi hlodavce – přední páry zubů jim neustále dorůstají a tak potřebují pořád něco hlodat. Plši jsou dosti společenští tvorové a v oblastech, kde jsou hojní, se může do zahradního domečku nastěhovat i několik jedinců. Na jaře, když se

probouzejí ze zimního spánku, se může stát, že okousávají květní pupeny nebo kůru na ovocných dřevinách. Většinou toto ale dělají myšice, které jsou mnohem početnější. S příchodem konce léta, kdy dozrávají plody, si plši rádi pochutnávají na skořápkových i bobulovitých zahradních plodech. Každopádně množství takto „ukradené“ potravy, např. oříšků, je pouze zlomkem toho, kolik toho dokážou sponžovat například veverky.

Peter Adamík

Foto Josef a Lubomír Hlášek

Tento dokument byl vytvořen za finanční podpory EHP fondů 2009–2014 a Ministerstva životního prostředí.

Tento rok probíhá mapování výskytu plcha velkého v České republice, a pokud jste se někdy setkali s plchou a chcete se podělit o svá pozorování, nebo potřebujete poradit, o jaký druh se jednalo, napište nám. Předem děkujeme za Vaši spolupráci! Svá pozorování či dotazy můžete zasílat na tyto kontakty: elektronicky: peter.adamik@upol.cz nebo katerina.polednikova@alkawildlife.eu, telefonicky: 606 598 903, poštou: ALKA Wildlife, o.p.s., Liděřovice 62, 38001

Plch lesní je také středně velký plch, 8–12 cm dlouhý, s huňatým ocasem bez koncové štětičky prodloužených chlupů.

Zbarvení srsti je žlutohnědé či hnědožluté, břichní strana těla bývá bílá nebo slabě nažloutlá. Na hlavě se táhne od oka k ušním boltcům tmavý, téměř černý pruh. Ušní boltce jsou malé a zakulacené.